

บรรณานุกรม

- กัญญา ตีวีเศษ. (บรรณาธิการ). (2540). การแพทย์แผนไทย การแพทย์แบบองค์รวม(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามบุ๊ค แอนด์ พับลิเคชัน จำกัด.
- กันทิมา สิทธิธัญกิจ และ พรทิพย์ เต็มวิเศษ. (บรรณาธิการ). (2547). *คู่มือประชาชนในการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพยาบาลองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กรรณิการ์ ต้นประเสริฐ และ คณะ. (2540). รายงานการวิจัยสนองพระราชประสงค์ เรื่อง นครศรีธรรมราช กรณีศึกษา 1 การตั้งถิ่นฐานที่กรุงชิงและพรวนเคิ่ง 2 จีน: ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ผู้คน และวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- กฤษมาลย์ รามศิริ, วันเพ็ญ เขียมจ้อย และ ดวงฤดี ลาสุขะ. (2545). คุณภาพการนอนหลับ ปัจจัยที่รบกวน และการจัดการกับปัญหาการนอนหลับของผู้สูงอายุ. *พยาบาลสาร, ฉบับพิเศษ*, 305 – 313.
- เกศรินทร์ ศรีสง่า. (2544). การดูแลด้านจิตวิญญาณ : บทบาทที่ทำทนายสำหรับพยาบาล. *วิทยาสารพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย*, 26(2), 112- 120.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2544). การพัฒนาสุขภาพทางเลือกเพื่อเป้าหมายการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมภายใต้ประชาคมสุขภาพ. *วารสารสาธารณสุขมูลฐานภาคใต้*, 16(1, 20 – 23.)
- กองการประกอบโรคศิลป์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (ม.ป.ป.) *ตำราแพทย์แผนโบราณทั่วไปสาขานาสิกกรรม*. ม.ป.ท.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2544). *แผน 9 ของกระทรวงสาธารณสุข*. ม.ป.ท.
- ขนิษฐา นาคะ. (2542). *วิถีชีวิตและการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในหมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่งในภาคใต้*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. (2544). *วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดนครศรีธรรมราช*. กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กรมศิลปากร.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). ข้อมูลประชากร. ค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2547, จาก <http://www.lloppo.opp.go.th/info/datapvouss.html>

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2538). *สยามไภษัชยพิภพ* : ภูมิปัญญาของชาติ.

กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด.

แสงจันทร์ ทองมาก. (2541). สุขภาพวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ. ใน *คณาจารย์สถาบันพระบรมราชชนก(บรรณารักษ์, การพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ(พิมพ์ครั้งที่2, เล่ม1, หน้า 1-48).*

นนทบุรี: โรงพิมพ์ยุทธินทร์.

คมจักร พันธวินช. (2541). *คลายเครียดและคลายทุกข์*. กรุงเทพมหานคร: เอมีเทรตติ้ง.

มนต์ ศรุฑกุล และสุทธิชัย จิตะพันธ์กุล. (2544). อาหารสำหรับผู้สูงอายุ. *วารสารพดุมหาวิทยาลัยและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ*, 2(4), 44 – 51.

จริยา สิทธิโชคชัย และชวนพิศ มีสวัสดิ์. (2544). *พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลพัทลุง. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.*

จรรยา สุทธิญาโณ, พระมหา. (2543). *พระพุทธศาสนากับการดูแลรักษาสุขภาพแบบองค์รวม. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.*

จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ. (2543). *สถานะสุขภาพคนไทย*. กรุงเทพมหานคร: อุษากการพิมพ์.

จันทร์เพ็ญ แสงเทียนฉาย, จิราพร เกศพิชญวัฒนา, ยุพิน อังสุโรจน์ และ Berit InGresoll-Dayton. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างการช่วยเหลือเกื้อหนุนในครอบครัวกับความสุขทางใจของผู้สูงอายุไทย. *วารสารประชากรศาสตร์*, 17(2), 1-18.

จินดา บุญช่วยเกื้อกุล. (2543). การดูแล รักษาและส่งเสริมสุขภาพ. ใน *สุพัฒน์ วีระเวชเจริญชัย (บรรณารักษ์), สุขภาพเพื่อชีวิต(พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 61-94).* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จิราพร เกศพิชญวัฒนา, จันทร์เพ็ญ แสงเทียนฉาย, ยุพิน อังสุโรจน์ และ Berit InGresoll-Dayton. (2543). ความผูกพันทางใจของผู้สูงอายุไทย : การศึกษาเชิงคุณภาพ. *วารสารพดุมหาวิทยาลัยและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ*, 1(3), 21 – 34.

ชูศักดิ์ เวชแพศย์. (2538). *สรีรวิทยาของมนุษย์2(พิมพ์ครั้งที่ 2).* กรุงเทพมหานคร: ศุภานิชการพิมพ์.

ชูศักดิ์ เวชแพศย์. (2541). *สรีรวิทยาของการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ*. ใน *บรรลุ ศิริพานิช. การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ(หน้า 1-10).* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

- ทัศนีย์ ทองประทีป. (2545). การส่งเสริมสุขภาพระดับด้านจิตวิญญาณ. *วารสารสภาการพยาบาล*, 17 (3), 51 – 61.
- ทัศนีย์ ทองประทีป, พิสมัย พิทักษาวรากร และ สุณี พนาสกุลการ. (2544). กระบวนทัศน์ทางการพยาบาลตามแนวคิดเชิงพุทธศาสนา. *วารสารสภาการพยาบาล*, 16(3), 13 – 24.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2546). *โภชนาการทางเลือกและซูเปอร์อาหารสุขภาพ: กินดี สุขภาพดี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงแดด.
- ธนู ชาติธนานนท์. (2540). ความเข้าใจเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ. *Thailand Journal of Health Promotion and Environmental Health* (april – june 1997), 87 – 91.
- นันทวัน สุวรรณรูป. (2544). อุปสรรคและปัญหา การบริการพยาบาลผู้สูงอายุในชุมชน. *วารสารพุดชาวิททยาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ*, 2(4), 36 – 41.
- นิตยา บุญมาเลิศ. (2542). *การให้ความหมายสุขภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเองและพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุ*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- นิตยา ภาสุนันท์. (2545). มโนทัศน์การพยาบาลผู้สูงอายุ. ใน *จันทนา รัตนวิชัย และวิไลวรรณทองเจริญ (บรรณาธิการ), หลักการพยาบาลผู้สูงอายุ (หน้า 1 - 28)*. กรุงเทพมหานคร: บุญศิริการพิมพ์.
- นิตา ชูโต. (2540). *การวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: พี.เอ็น.การพิมพ์.
- บรรลุ ศิริพานิช. (2541). *การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- บรรลุ ศิริพานิช. (2542). *ผู้สูงอายุไทย(พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- บรรลุ ศิริพานิช และคณะ. (2531). *พฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุไทยที่มีอายุยืนยาวและแข็งแรง*. กรุงเทพมหานคร: สามัคคีการพิมพ์.
- บุญสม ทรัพย์เขียวชาญ, เบญจมาศ ทองย้อย และ ปันดดา สาครวงศ์วัฒนา. (2543). การนวดอีกทางหนึ่งเพื่อสุขภาพอนามัย. *วารสารพยาบาล*, 49(2), 83-89.
- ปณิก อวิรุทธการ. (2543). การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพกับการใช้อุปกรณ์สำหรับออกกำลังกาย. *วารสารเพื่อนสุขภาพ*, 12(2), 34-36.

- ปัญญาภัทร ภัทรกัณฑ์กุล. (2544). การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุ วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ปาลีรัตน์ พรทวีกัณฑ์. (2541). แบบแผนชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้สูงอายุ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ประคอง อินทรสมบัติ. (2543). การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ. ใน สมจิต หนูเจริญกุล, วัลลา ตันตโยทัย และ รวมพร คงกำเนิด(บรรณาธิการ), *การส่งเสริมสุขภาพ : แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติการพยาบาล*(หน้า 223-250). นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยลักษณะ.
- ประภา ลิ้มประสูต, แอนน์ สารจินตมาศ และวงเดือน สุวรรณศิริ. (2545). ภาวะสุขภาพและพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดพิษณุโลก. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข*, 16 (3), 35 – 42..
- ประเวศ วะสี. (2543). สุขภาพ ในฐานะอุดมการณ์ของมนุษย์. *หมออนามัย*, 9(6),13 – 36.
- ประเวศ วะสี. (2544). สุขภาวะทางจิต สุขภาวะทางจิตวิญญาณ. *หมออนามัย*, 22,41–46.
- ปรีชา อุปโยคิน, สุรีย์ กาญจนวงศ์, วิณา ศิริสุข และมัลลิกา มัติโก. (2541). *ไม้ใกล้ฝั่ง :สถานภาพและบทบาทผู้สูงอายุไทย*. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีการพิมพ์.
- พนิตนันท์ โชติกเจริญสุข. (2545). *กิจกรรมทางกายกับความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุ*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พนิตนาฏ วิสุทธิธรรม และ คณะ. (2542). *รายงานการศึกษาวิจัยวิถีการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุภาคใต้และความต้องการบริการทางสังคม (ศึกษาเฉพาะกรณี : จังหวัดตรัง)*. นครศรีธรรมราช: อักษรการพิมพ์.
- พรรณวดี พุฒิมณะ. (2539). ภาวะสุขภาพและแบบแผนชีวิตผู้สูงอายุ. *รามธิบดีพยาบาลสาร*, 2 (3), 33 – 43.
- พัสมนต์ คุ่มทวีพร. (2543). นันทนาการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ. *วารสารพยาบาล*, 49 (3), 138 – 150.
- พัสมนต์ คุ่มทวีพร, กัญญา ออประเสริฐ, และพัชรี ดันศิริ. (2538). การศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อแบบแผนการนอนหลับของผู้สูงอายุ. *วารสารพยาบาล*, 13(1), 31 – 41.
- พัสมนต์ คุ่มทวีพร และสุจิตรา สุทธิพงศ์. (2543). ผลของการปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการต่อคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุ. *วารสารพดุมหาวิทยาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ*, 1(1), 19–24.

พุทธทาสภิกขุ, พระ. (2541). *การใช้อาณาปานสติให้เป็นประโยชน์ในบ้านเรือน(พิมพ์ครั้งที่3).*

กรุงเทพมหานคร: มิตรนราการพิมพ์.

เพ็ญนภา ทรัพย์เจริญ. (2545). ทรรศนะด้านการแพทย์แผนไทยกับการสร้างหลักประกันสุขภาพ
ถ้วนหน้าสู่ความยั่งยืน. *วารสารสาธารณสุขมูลฐาน*, 3(3), 32 – 39.

เพ็ญนภา ทรัพย์เจริญ และ ภัทราพร ตั้งสุขฤทัย. (2543). การแพทย์แผนไทยกับการส่งเสริม
สุขภาพ. *หมออนามัย*, 9(5), 52 – 56.

เพ็ญนภา ทรัพย์เจริญ และ ภัทราพร ตั้งสุขฤทัย. (2544). สมุนไพรสำหรับผู้สูงอายุ. *หมออนามัย*, 10
(6) 63 – 66.

เพ็ญนภา ทรัพย์เจริญ, ภัทราพร ตั้งสุขฤทัย, และคัญทมาลา สิทธิไกรพงษ์. (2544). คลายเครียด
ด้วยการแพทย์แผนไทย. *วารสารการแพทย์แผนไทย*, 5(5), 43 – 61.

เพ็ญนภา ทรัพย์เจริญ, ชูศรี มิตรประสพ, และประภาพร สุขพรวรกุล. (2538). *สมุนไพรไทยในยุค
โลกไร้พรมแดน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

ดุชฎี, พระ. (ม.ป.ป.) *การพัฒนาชีวิต*. ม.ป.ท.

ธรรมปิฎก, พระ. (2546). *สมาธิ ฐานสู่สุขภาพจิตและปัญญาหยั่งรู้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
ศยาม.

เพลินพิศ ฐานิวัฒนานนท์. (2542). การศึกษาภาวะสุขภาพและพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของ
ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีและที่มีปัญหาสุขภาพ. *วารสารพยาบาล*, 14(2), 30- 43.

ภาคภูมิ พาณิชยุปกรณ์นท์. (2544). ยมาจากผักพื้นบ้านภาคใต้. ใน *ภาควิชาเภสัชเวชและเภสัช
พฤกษศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์(บรรณาธิการ)*, *คลื่น
สมุนไพร*(หน้า31– 34). สงขลา.

มะดามิง อาลีเย, อุดม พานทอง, และ ศิรินภรณ์ อัจจิมางกูร. (2546). ผลการศึกษาภูมิปัญญาพื้น
บ้าน : กรณีศึกษาอาหารพื้นบ้านภาคใต้. *เอกสารประกอบการประชุม เรื่อง พลังสังคมไทย
ในทศวรรษหน้า: ทางเลือกกับความเป็นจริง*, วันที่ 30 – 30 สิงหาคม 2546(หน้า 64-78),
คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยาและสำนักศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
วลัยลักษณ์ นครศรีธรรมราช.

มาลี เลิศมาลีวงศ์, และ สุทธิศรี ตระกูลสิทธิโชค. (2538) ความสามารถในการดูแลตนเอง แรง
สนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. *วารสารพยาบาลรามธิบดี*, 1(1),
24 –32.

- มาโนช วามานนท์ และ เพ็ญภา ทรัพย์เจริญ. (2537). *ยาสมุนไพรสำหรับงานสาธารณสุขมูลฐาน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (2542ก). *สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามเพรส แมเนจเมนท์ จำกัด.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (2542ข). *สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 8*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามเพรส แมเนจเมนท์ จำกัด.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (2542ค). *สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 12*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามเพรส แมเนจเมนท์ จำกัด.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (2542ง). *สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 14*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามเพรส แมเนจเมนท์ จำกัด.
- ยุพิน อังสุโรจน์, จันทรพิชญ์ แสงเทียนฉาย, จิราพร เกศพิชญวัฒนา, และ Berit Ingresol- Dayton. (2544). การศึกษาความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุไทย. *วารสารพยาบาล*, 50(2), 132 – 142.
- ลัฐิกา จันทรจิต. (บรรณาธิการ). (2540). *การแพทย์แผนไทยสายใยแห่งชีวิตและวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ลัฐิกา จันทรจิต, มุกิตา เสถียรวัฒนชัย และ กุสุมา ศรียากุล.(บรรณาธิการ). (2539). *สถานภาพและทิศทางการวิจัยการแพทย์แผนไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ฉันทม จอนจวบทรง. (2537). *ผักพื้นบ้าน(ภาคใต้)ทางเลือกในการผลิตและการบริโภค*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ลินจง ไปธิบาล และคณะ. (2543). ความชุกของปัจจัยเสี่ยงภาวะเสี่ยง และการรับรู้ภาวะเสี่ยงต่อการเป็นโรคหลอดเลือดหัวใจในผู้สูงอายุไทย. *พยาบาลสาร*, 27(2), 16 – 28.
- เลิศชาย ศิริชัย. (2544). *การแพทย์พื้นบ้านภาคใต้ ความหมายและกระบวนการ*. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2545, จาก <http://www.board.dserver.org/w/worldcommune/00000056.html>
- วันดี ไกคะกุล, นงนุช วิลลาสีนีวรรณ, อุบลพรรณ จุฑาสมิต, สาคร สุวรรณ, และประสิทธิ์ รวมพิมาย. (2541). *การศึกษาคุณลักษณะของผู้สูงอายุไทยที่มีอายุเกิน 100 ปี*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.

- วันเพ็ญ จารีย์ศิลป์. (2543). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มอายุที่เสี่ยงต่อภาวะความดันโลหิตสูงในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วิภาวรรณ ชะอุ่ม เพ็ญสุขสันต์. (2543). การพักผ่อนและการนอนหลับ. ใน สมจิต หนูเจริญกุล, วัลลา ตันตโยทัย และรวมพร คงกำเนิด(บรรณาธิการ). การส่งเสริมสุขภาพ : แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติการพยาบาล(หน้า 223-250). นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- วิวัฒน์ ลิ้ม. (2542). ภูมิปัญญาไทยกับสุขภาพ. หมออนามัย, 8(6), 17 – 24.
- ศิริจันทร์ภรณ์ อัจฉิมากร. (2541). การนวดไทย : ศาสตร์และศิลป์แห่งการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ. นครศรีธรรมราช: โรงพิมพ์พิมพ์รุ่ง.
- สง่า ดามาพงษ์. (บรรณาธิการ). (ม.ป.ป.). ข้อปฏิบัติการกินอาหารเพื่อสุขภาพที่ดีของคนไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สถาบันการแพทย์แผนไทย. (2540). อาหารพื้นบ้าน 4 ภาค. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สถาบันการแพทย์แผนไทย. (2542 ก). ชูฉันทรรคการการแพทย์แผนไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สถาบันการแพทย์แผนไทย. (2542 ข.). รวมบทความสัมมนาวิชาการ เรื่องผักพื้นบ้าน และอาหารพื้นเมือง วันที่ 23 – 26 สิงหาคม 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สถาบันทักษิณคดีศึกษา. (2529 ก). สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์การพิมพ์.
- สถาบันทักษิณคดีศึกษา. (2529 ข). สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 4. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์การพิมพ์.
- สถาบันทักษิณคดีศึกษา. (2529 ค). สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 9. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์การพิมพ์.
- สถิตย์ นิยมญาติ. (2539). วัฒนธรรมของผู้สูงอายุในเขตชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีภาคใต้ของประเทศไทย. ใน กระทรวงสาธารณสุข. รวมบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2530-2540(หน้า 165 - 167). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล. (2542). *หลักสำคัญของเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ* (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล. (2543). *สถานะของประชากรสูงอายุไทยในปัจจุบันและการดำเนินการต่างๆของประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล และไพบูลย์ สุริยะวงศ์ไพศาล. (2542). *ปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุไทย*.

กรุงเทพมหานคร: บริษัทไฮลิสติกพับลิชชิ่ง จำกัด.

สุธิวศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2540). ภูมิปัญญาชาวบ้านภาคใต้. *วารสารทักษิณคดี*, 4(3), 21 – 41.

สุปรียา ยืนยงสวัสดิ์. (2544). หวานเป็นลมขมเป็นยา. ใน *ภาควิชาเภสัชเวชและเภสัชพฤกษศาสตร์คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์(บรรณาธิการ)*, *คลื่นสมุนไพรมะพร้าว* (หน้า 62- 63). สงขลา.

สุภางค์ จันทวานิช. (2542). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภางค์ จันทวานิช. (2543). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมน ปิ่นเจริญ. (2546). การดูแลด้านจิตวิญญาณในผู้สูงอายุ. *วารสารพศดวทยาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ*, 4(2), 29 – 37

สุรพล ชลดำรงกุล. (2543). การทำบุญ. ค้นเมื่อ 15 เมษายน 2547, จาก

http://www.psu.ac.th/senate/journal/11/2128_02senate.html

สุรางค์รัตน์ คุณกิตติ. (2541). โภชนาการเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ. *วารสารพยาบาล*, 47(4), 269 – 273.

สมใจ วินิจกุล. (2545). พยาบาลอนามัยชุมชน: กลยุทธ์การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข*, 16(3), 62 – 66.

สมชาย ลีทองอิน. (2543). สุขภาพดีได้ทุกวัน ออกกำลังกายไร้รูปแบบ ไม่เสียเงิน ไม่เสียเวลา ไม่เสียงาน. *หมอชาวบ้าน*, 22(259). 9-16.

สมพร เตรียมชัยศรี. (2540). พลังจิตกับการส่งเสริมสุขภาพ. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข*, 11(1), 12 – 27.

สมพร เตรียมชัยศรี, เสาวนีย์ พงษ์, ทศนีย์ นนทะสร, และพระศรีวรรณ วิ. (2542). ประสิทธิภาพการใช้วิธีการดูแลสุขภาพทางเลือก ต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การมองโลกในแง่ดี และภาวะสุขภาพในผู้สูงอายุ : การฝึกสมาธิวิปัสสนากัมมัฏฐานแนวพุทธ. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข*, 13(3), 43 – 54.

เสวภา พรสิริพงษ์ และ พรทิพย์ อุกุภรัตน์. (2538). ความหลากหลายทางชีวภาพ : กรณีศึกษาหมอยาพื้นบ้าน. ใน *เพ็ญภา ทรรศน์เจริญ, ชูศรี มิตรประสพ, และประภาพร สุขพรวรรกุล (บรรณาธิการ), สมุนไพรไทยในยุคโลกไร้พรมแดน(หน้า -)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

อัญชลี กลิ่นอวล. (2544). ผลของการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายต่อสมรรถภาพทางกายและความผาสุกของผู้สูงอายุ. *วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต การพยาบาลผู้สูงอายุ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่*.

อัญชลี วงศ์ทางสวัสดิ์. (2545). การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ. *วารสารสุขศึกษา*, 25(90), 27 –33.

อรุณพร อธิฐรัตน์. (2544) การแพทย์แผนไทยกับการดูแลสุขภาพ. ใน *ภาควิชาเภสัชเวชและเภสัชพฤกษศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์(บรรณาธิการ), คลื่นสมุนไพร(หน้า 56 - 57)*. สงขลา.

อุทัย ดุลยเกษม. (2540). ภูมิปัญญาพื้นบ้าน. *รุสมิแล*, 18(1-2), 60 69.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2540). *ภูมิปัญญาชาวบ้านสี่ภูมิภาค: วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

เอธิล อาร์ แนลสัน และ กิตติพร ตันตระรุ่งโรจน์. (2545). *นิเวศศาสตร์ รักษาสุขภาพแบบครบวงจร*. กรุงเทพมหานคร: สกรีนแอนด์ปริ้นท์.

อรนุช ธรรมสอน. (2544). *แบบแผนชีวิต ปัญหาสุขภาพและความต้องการพึ่งพาของผู้สูงอายุตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา.

อวยพร ตันมุขกุล, ขวพรพรรณ จันทรประสิทธิ์, สุจิตรา เทียนสวัสดิ์, และวารุณี ฟองแก้ว. (2543). *การศึกษาระบบการดูแลสุขภาพแบบพื้นบ้านและระบบการดูแลสุขภาพแบบสามัญชนเพื่อการส่งเสริมสตรีวัยกลางคนในชุมชนล้านนา*. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- Dresler, G. V., & Richardson, H. (1991). Well elderly perception of the meaning of health And their health promotion practices. *The Canadian Journal of Nursing Research, 23*(4), 55-71.
- Dunn, A. L., Marcus, B. H., Kampert, J. B., Garcia, M. E., Kohl III, H. W., & Blair, S. N. (1999). Comparison of lifestyle and structured interventions to increase physical activity and cardiorespiratory fitness. *JAMA, 28*(4), 327 - 334
- Edelman, C. L., & Mandle, C. L. (1994). *Health promotion throughout the lifespan*. St.Louis: Mosby.
- Eliopoulos, C. (1990). *Caring for the elderly in diverse care settings*. Philadelphia: J.B. Lippincott.
- Eliopoulos, C. (2001). *Gerontological nursing* (5th ed.). Philadelphia: Lippincott.
- Fawcett, J. (2002). The nurse theorists: 21st- century updates-Medeleine M. Leininger. *Nursing Science Quarterly, 15*(2), 131-136.
- Green, L. W., & Ottoson, J. M. (1999). *Community and population health* (8th ed.). Boston: WBC Mcgrew – Hill.
- Heriot, C. S. (1992). Spirituality and aging. *Holistic Nursing Practice, 7*(1), 22 – 31.
- Hodgson, L. A. (1991). Why do we need sleep: Relation theory to nursing practice. *Journal of Advance Nursing, 16*, 1503 – 1510.
- Jirayingmongkol, P., Chantein, S., Phengchomjan, N., & Bhanggananda, N. (2002). The effect of foot massage with biofeedback: a pilot study to enhance health promotion. In Abstracts from the Symposium on Health Care for the Elderly. *Nursing and Health Science, 4*(3), A1 – A10.
- Johnson, J. E. (1996). Sleep problem and self care in very old rural women: Nursing implication, *Geriatric Nursing, 17*(2), 72 – 74.
- Katz, J., Peberdy, A., & Douglas, J. (2000). *Promoting health: knowledge and practice* (2nd ed.). Oxford; Alder Group.
- Kleinman, A. (1980). *Patients and healers in the context of culture*. London: University of California Press.

- Kunsongkeit, W., Suchaxaya, P., Panuthai, S., & Sethabouppha, H. (2004). Spiritual health of thai people. *Thai Journal Nursing Research*, 8(1), 64 – 82.
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. New York; Springer.
- Leininger, M. M. (1985). *Qualitative research methods in nursing*. Orlando: Grune & Stratton, inc.
- Leininger, M. M. (2001). *Culture care diversity and universality : A theory of nursing*. Massachusetts: Jones and Bonlett Publisher.
- Leininger, M. M. (2002). Part 1. The theory of culture care and the ethnonursing research method. In M. M. Leininger, & M. R. McFarland (Eds.). *Transcultural nursing* (3rd ed., pp. 71-98). New York: McGraw – Hill.
- Leuning, C. J., Small, L. F., & Dyk, A. V. (2002). Elder care in urban Namibian families : An ethnonursing study. In M. M. Leininger, & M. R. McFarland (Eds.). *Transcultural nursing* (3rd ed., pp. 347-361). New York: McGraw – Hill.
- McFarland, M. R. (1997). Use of culture care theory with anglo- and african american elders in a long - term care setting. *Nursing Science Quarterly*, 10, 186 - 192.
- McFarland, M. R. (2002). Culture care theory and elderly Polish Americans. In M. M. Leininger, & M. R. McFarland (Eds.). *Transcultural nursing* (3rd ed., pp. 385 - 400). New York: McGraw – Hill.
- Miller, C. A. (1995). *Nursing care of older adults: Theory and practice* (2nd ed.). Philadelphia: J.B.Lippincott.
- Murray, R. B., & Zentner, J. P. (2001). *Health promotion strategies through the life span* (7th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Pascucci, M. A & Loving, G. L. (1997). Ingredients of an old and healthy life: A centenarian perspective. *Journal of Holistic Nursing*, 15(2), 199 - 213.
- Pender, N. J., Murdaugh, C. L., & Parsons, M. A. (2002). *Health promotion in nursing practice* (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Resnick, B. (2003). Health promotion practices of older adults: Model testing. *Public Health Nursing*, 20(1), 2 – 12.

- Roper, J. M., & Shapira, J. (2000). *Ethnography in nursing research*. California: Sage Publication, Inc.
- Sellers, S. C. (2001). The spiritual care meaning of adults residing in the midwest. *Nursing Science Quarterly*, 14, 239-248.
- Streubert, H. J. & Carpenter, D. R. (1999). *Qualitative reseach in nursing: Advancing the humanistic imperative* (2nd ed.). Philadelphia: Lippincott.
- Tickle, L. S., & Yerxa, E. L. (1981). Need satisfaction of older persons living in the community and in institution, part2: Role activity. *American Journal of Occupational Therapy*, 10, 650-655.
- Tongprateep, T. (2000). The essential elements of spirituality among rural thai elders. *Journal of Advanced Nursing*, 31(1), 197–203.
- Walker, S. N. (1992). Wellness for elders. *Holistic Nursing Practice*, 7(1), 38 – 45.
- Willis, J. (1989). A good night's sleep. *Nursing times*, 85(47), 29 – 31.